

Gevraagd: maatschappelijk verantwoorde ondernemers

Vlamingen blijken op wereldschaal kampioenen in het sorteren van afval en gebruikte materialen. We gedragen ons hiermee al als echte maatschappelijk verantwoorde ondernemers uit zorg voor een duurzame ontwikkeling.

Al meer dan een eeuw zijn er bij ons traditionele vormen van sociale economie die binnen het economisch functioneren een maatschappelijke meerwaarde realiseren als antwoord op nieuwe maatschappelijke problemen zoals sociale uitsluiting en de groeiende kloof tussen Noord en Zuid.

Stilaan wordt dit voor eenieder herkenbaar. Het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) concretiseert zich in vele gezichten.

Liggen de reguliere bedrijven en ondernemingen ervan wakker? Hebben zij belang bij de ontwikkeling van dit gedachtegoed? Welke rol heeft de overheid naar hen toe te spelen? En hoe gaat dat momenteel in Vlaanderen in zijn werk?

In deze bijdrage situeren we de Vlaamse beleidskeuze en staan we stil bij het MVO-concept. We leggen enkele verbanden naar de ondernemer, steeds verwickeld in een netwerkrelatie met de overheid en zovele andere belanghebbenden.

We schetsen een beeld van hoe MVO in Vlaanderen een concrete invulling krijg met lerende netwerken en het digitaal kenniscentrum MVO. Zij trekken in samenwerking met bedrijven vandaag de toekomst naar het heden.

Het bedrijfsbelang van MVO in Vlaanderen

MVO is geen uitvinding van de Vlaamse overheid. Het maatschappelijk verantwoord ondernemen vertaalt zich vandaag wereldwijd in vele aspecten. De overheid ziet deze evolutie en ziet het belang ervan voor de ondernemingen. Zij speelt een belangrijke rol bij het invullen van maatschappelijk verantwoord beleid. Zij staat in een netwerkrelatie met de bedrijven en moet vooral het bredere maatschappelijke belang borgen door een kwaliteitsvolle (overheids)regulering en naleving ervan.

Veeleer dan dat vandaag MVO 'moet', stelt de Vlaamse overheid dat MVO 'zo hoort'. Het command-and-control-management evolueert al geruime tijd naar een coachingmodel. Voorwaarden scheppen, zelfregulering en responsabilisering van de actoren krijgen de boventoon. Reeds ruim vijf jaar is de overheid op zoek gegaan in Vlaanderen naar een coalitie met pro-actieve bedrijven om een attractief antwoord te bieden op belangrijke maatschappelijke en ecologische uitdagingen.

Zij creëert een tijdelijk platform in tegensprekende beleving, een vrijheidspraktijk waarin niet het resultaat, maar de oefening centraal

staat. Zij zoekt naar het noodzakelijke niveau van participatie. Want daar wordt de kennis en informatie beschikbaar voor de deelnemers en wordt het draagvlak gecreëerd. Zolang MVO niet 'moet', maar wel 'zo hoort', is er moed nodig bij de ondernemer om het binnen een organisatiecontext vorm te geven.

Het MVO-concept

Volgende definitie van het MVO-concept geldt vandaag als houvast voor de ondernemer practicus.

“Bedrijven nemen verantwoordelijkheid voor de totale impact van hun ondernemen op de maatschappij waarin ze opereren. Het is een proces waarbij ondernemingen vrijwillig streven naar verbetering op bedrijfs- en maatschappelijk vlak. Zij maken op systematische wijze economische, milieu- en sociale overwegingen en nemen ze op een geïntegreerde en coherente manier in de gehele bedrijfsvoering op. Het overleg met de stakeholders van de onderneming maakt deel uit van dit proces en is hierbij cruciaal.”

Hoewel er in de praktijk grote verschillen bestaan, heerst er toch een ruime consensus over de belangrijkste kenmerken van MVO:

- het verwijst naar activiteiten die wettelijk niet verplicht zijn, maar waartoe bedrijven met het oog op hun langetermijnbelangen vrijwillig het initiatief nemen;
- het houdt wezenlijk verband met duurzame ontwikkeling: bedrijven moeten rekening houden met de economische, sociale en milieugevolgen van hun activiteiten;
- het is geen facultatief “toevoegsel” aan de kernactiviteit van bedrijven, maar houdt verband met de manier waarop bedrijven worden geleid.

De stakeholderbenadering als uitgangspunt

Met informatie over het concept kan de ondernemer die de toekomst naar vandaag wil brengen, een vertaalslag maken naar de eigen organisatie. De inpassing van MVO in een bedrijfsmodel is alvast maatwerk. De implementatie van MVO vraagt

ook op bedrijfsniveau tussenruimte, tijd en plaats voor meerstemmigheid om het eigenaarschap gedeeld te krijgen.

De mate waarin de onderneming en haar management erin slagen rekening te houden met en tegemoet te komen aan de belangen van de verschillende stakeholders, wordt aanzien als een van de belangrijkste kenmerken van de succesvolle ondernemingen van morgen. Meer concreet gaat het om het afleggen van verantwoording, participatie, transparantie en verificatie.

Want precies het verhaal maken met alle stakeholders (aandeelhouders, medewerkers, klanten, bureaus, overheid, ...) maakt het geloofwaardig en betrouwbaar. En daar gaat het juist om. De ondernemer wil met zijn bedrijf geloofwaardig overkomen in zijn streven naar duurzame ontwikkeling. In de mate dat de boodschap van maatschappelijk handelen overkomt, hoopt hij dit in de resultaten te zien omgezet. Een concurrentievoordeel in termen van een grotere bedrijfsverbondenheid en ook een grotere efficiëntie in de bedrijfsvoering via besparingen op energieverbruik of afval.

Ondernemen in een maatschappelijke context

Meer dan de gewone burger weet de ondernemer dat, eenmaal het draagvlak voor MVO voldoende groot is, de overheid het ook zal reguleren. De jonge geschiedenis in de arbeidsorganisatie tekent als het ware de toekomst voor zich uit. Een organisatie of bedrijf ontwikkelt zich als een open systeem dat voortdurend in wisselwerking staat met de omgeving. Dit principe is nu een open deur, maar was voor de jaren '60 opzienbarend. Ondernemingen konden het zich veroorloven om zich niet te veel van de omgeving aan te trekken. Geleidelijk werden omgevingsontwikkelingen in verband gebracht met ideaaltypische organisaties. In de jaren '60 was efficiency (goedkoper) de doorslaggevende focus, in de jaren '70 werd dit efficiency en kwaliteit (beter). De jaren '80 voegde flexibiliteit (sneller) aan het rijtje toe met ingrijpende gevolgen. In de jaren '90 kwam ook nog de innovatieve focus (maatwerk) er boven op. Van een aanbodgericht werken evolueerde de arbeidsorganisatie over klantvriendelijkheid naar een klantgerichtheid en opende zich het perspectief van klantensturing.

MVO is allicht de volgende focus in deze evolutie. De waardebewuste individuele klant en de overheid, in naam van de collectieve bewustwording, zetten deze waardestrategie op de ondernemerskaart. Er groeit vandaag geleidelijk aan een gemeenschappelijk referentiekader ter stimulering.

Concrete Vlaamse impulsen

In het kader van het debat rond MVO is er steeds meer vraag naar de verspreiding van instrumenten en methodieken die MVO operationaliseren op de bedrijfsvloer. De afgelopen jaren bevonden de concepten en vooral de toepassingen zich nog in een experimentele fase. Vanuit verschillende hoeken wordt duidelijk gesteld dat men nu ook een stap in de richting van heel het Vlaamse bedrijfsleven moet nemen. De oprichting van een Digitaal Kenniscentrum MVO en de Lerende Netwerken MVO zijn daar illustraties van.

Digitaal kenniscentrum MVO Vlaanderen

In Vlaanderen is er heel wat kennis op het vlak van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen voorhanden. Eén van de grote knelpunten vandaag is dat deze bestaande kennis te weinig toegankelijk is voor de bedrijven en teveel versnipperd. Vooral KMO's hebben niet altijd de tijd en de middelen om zich hierin te verdiepen.

Op de ondernemingsconferentie van 9 december 2003 onderkende de Vlaamse Regering deze nood en stelde zij voor om over te gaan tot de oprichting van een kenniscentrum maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij beslissing van de Vlaamse Regering van 7 mei 2004 keurde de Vlaamse regering de oprichting van het digitaal kenniscentrum MVO goed en belastte zij het Departement Werk en Sociale Economie met de uitwerking ervan.

Het digitaal kenniscentrum

Het digitaal kenniscentrum MVO heeft vier opdrachten/doelstellingen:

Informatie en ondersteuning

Individuele organisaties en vooral KMO's hebben behoefte aan informatie en ondersteuning op het vlak van MVO. Het digitale kenniscentrum wil haar rol als informatieverstrekker ten volle opnemen en een groot aanbod rond verschillende thema's aanbieden: fungeren als vitrine, belangrijke ontwikkelingen rapporteren, vinger aan de pols houden, informatie ter beschikking stellen aan verschillende doelgroepen, best practices en publicaties voorzien, agenda met activiteiten rond MVO, ...

Doorverwijsfunctie

Het digitaal kenniscentrum treedt op als doorverwijzer naar diepgaander informatie en ondersteuning. In dit kader wordt een databank ontwikkeld met daarin de gegevens van alle mogelijke kennisdragers, informatieaanbieders of ondersteuningsorganisaties.

Identificeren van witte vlekken

In samenwerking met bestaande kennisinstellingen wil het kenniscentrum de wetenschappelijke kennis rond maatschappelijk verantwoord ondernemen verzamelen en (laten) analyseren. Door het permanent inventariseren van de bestaande kennis kunnen witte vlekken worden geïdentificeerd. Op basis hiervan zal het kenniscentrum bijkomend wetenschappelijk onderzoek stimuleren.

Netwerking

Het kenniscentrum fungeert als een verzamelplaats voor actoren die rond de thematiek van MVO werken. De netwerking wordt gestimuleerd door de organisatie van fora en discussieplatforms, netwerkingactiviteiten zoals workshops en congressen, ... Om deze doelstellingen te realiseren wil het digitaal kenniscentrum zowel op de partners beroep doen als op verschillende actoren uit het veld. In de eerste plaats werd een strategische partner, zijnde Business & Society Belgium, gezocht. Zij volgen samen met de promotor de realisatie van de doelstellingen op. Daarnaast onderhoudt het kenniscentrum ook nauwe contacten met thematische experts en netwer-

ken op het vlak van MVO om de nodige informatie via het digitaal kenniscentrum te kunnen aanbieden.

Ten slotte kijkt het digitaal kenniscentrum ook over de grenzen. Zo worden eerdere gesprekken met het Nederlandse kenniscentrum MVO geconcretiseerd.

In het kader van dit project is een website ontwikkeld, die online is. Workshops, nieuwe ontwikkelingen, ... die in het kader van het digitaal kenniscentrum worden uitgevoerd vinden hun neerslag op de website van het kenniscentrum.

Het uiteindelijke resultaat moet zijn dat maatschappelijk verantwoord ondernemen een betere inbedding krijgt binnen de Vlaamse ondernemingen en dat de concepten en producten op een efficiënte wijze kunnen verspreid worden.

De lerende netwerken MVO

Via publiek-privatrechtelijke samenwerking zijn sinds de tweede jaarhelft van 2005 zeven lerende netwerken samen met het mainstreamteam aan de slag om het digitaal kenniscentrum MVO Vlaanderen te voeden en om het belang van MVO onder meer voor ondernemingen te laten ontdekken. De Vlaamse overheid, het ESF programma in Vlaanderen en actoren uit het Vlaamse werkveld zetten samen hun schouders onder zeven themata als rode draden van het maatschappelijk verantwoord ondernemen.¹

Ter illustratie van het concrete opzet van deze lerende netwerken vindt u er twee toegelicht. Achteraan het artikel vindt u de lijst met coördinaten van alle lerende netwerken.

KMO en MVO

Het concept 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' kon de KMO-bedrijfsleider een bruikbare en hanteerbare context bieden voor het uittekenen van MVO-beleid in de onderneming.

Naarmate maatschappelijk verantwoord ondernemen vertaald wordt in zeer concrete maatregelen, acties, topics voor de dagelijkse beleidsvoering, kwam UNIZO tot de bevinding dat enkel vanuit het leren via ervaringen en goede praktijk in andere KMO-on-

dernemingen, het MVO-begrippenkader voor de KMO-bedrijfsleider een zichtbare realiteit kan worden.

Slechts wanneer de concrete bedrijfsrealiteit, die vervat zit in het begrip 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', voor KMO-ondernemers zichtbaar gemaakt wordt, leidt dit tot bijstellingen en keuzes in het bedrijfsbeleid.

De gevoeligheid voor de thema's van het maatschappelijk verantwoord ondernemen is manifest aanwezig in de KMO. De voorwaarde is echter dat het begrippenkader vertaald kan worden in de specifieke context van het eigen bedrijf en getoetst kan worden aan de ervaring en de goede voorbeelden van collega-ondernemers. Beide componenten zijn even belangrijk.

Het uitgangspunt voor dit project is dan ook het creëren van een Centre of Excellence inzake Maatschappelijk verantwoord ondernemen in de KMO voor reguliere economie en voor sociale economie (CoE MVO&KMO) dat zelf zijn producten en methodieken ter beschikking stelt aan KMO's en organisaties die maatschappelijk verantwoord ondernemen concreet wensen toe te passen. Tevens stelt het centrum zijn kennis beschikbaar aan consultants of organisaties die vorming, training of consult wensen aan te bieden aan KMO's.

Het project MVO&KMO heeft dan ook de volgende doelstellingen:

1. KMO-bedrijfsleiders en sociale economiebedrijven op een zeer ruime schaal en voortdurend sensibiliseren om maatschappelijk verantwoord ondernemen te implementeren als de bedrijfsstrategie van het bedrijf.
2. Trainingsprogramma's aanbieden die KMO-bedrijfsleiders aanzetten tot het opstellen van een eigen agenda voor het realiseren van MVO-acties in het bedrijf.
3. Een opvolgings- en begeleidingsplatform aanbieden voor ondernemers bij het realiseren van de MVO-agenda in het bedrijf waarbij de samenwerking tussen reguliere bedrijven en dienstverstrekkers uit de sociale economie wordt gerealiseerd.
4. Het uitbouwen van netwerken van ondernemers rond voorbeeldbedrijven inzake MVO-beleid.
5. Monitoring van MVO processen opdat de verschillende capaciteitstrajecten (vijf pijlers) vanuit een globale visie op MVO geïmplementeerd worden in de onderneming.

Duurzaam internationaal ondernemen

Vlaanderen bekleedt een sleutel als economische regio in Europa en de wereld. Het is een perfect distributiecentrum voor internationale ondernemingen die vanuit Vlaanderen toegang krijgen tot de rest van Europa. Dit is gebaseerd op een sterke handelstraditie waarbij steden zoals Gent en Brugge een vooraanstaande rol speelden. Vandaag nog zijn er tal van economische sectoren waarbij Vlaanderen een vooraanstaande rol speelt, zoals textiel, automobiel, hightech, enzovoort. De Vlaamse export draagt 80% bij tot het BNP van België en 1 op 3 jobs zijn exportgerelateerd. Bovendien is haar basis sterk door een hoogopgeleide, hardwerkende en meertalige bevolking. Bovendien zijn er vier zeehavens, drie internationale luchthavens en een zeer dicht netwerk van auto- en spoorwegen. Alleen al in Brussel worden er jaarlijks 16.000 zakencongressen gehouden wat het tot de tweede grootste congresstad maakt ter wereld. Met de toenemende internationalisering en delokalisatie zijn de Vlaamse bedrijven, ook meer en meer betrokken bij alle aspecten van internationale handel en investeringen. De Vlaamse KMO's worden hierbij geconfronteerd met andere culturen, en tal van andere problematieken die te maken hebben met het aankoopgebeuren, de arbeidsomstandigheden in de andere landen, de levensomstandigheden van de bevolking aldaar, de prijszetting ten opzichte van leveranciers in het zuiden, de druk van NGO's en de bevolking in het algemeen om het internationaal ondernemen ook duurzaam te maken. Dit is dermate van belang dat de missie van Flanders Investment & Trade als ankerthema 'duurzaam internationaal ondernemen' heeft. De toenemende internationalisering samen met de kloof die er nog altijd tussen noord en zuid heerst, maakt dat dit thema cruciaal is voor de Vlaamse ondernemers. Er is aldus een sterke nood om huidige internationale ondernemers te informeren rond deze thema's, te sensibiliseren met betrekking tot thema's die hun nog weinig bekend doch van belang zijn in het kader van hun activiteiten, en hen te begeleiden bij het implementeren van beste praktijken.

Het project 'duurzaam internationaal ondernemen' heeft volgende operationele doelstellingen naar twee grote doelgroepen toe, de Vlaamse internationale ondernemers en het personeel, waaronder de Vlaamse Economische Vertegenwoordigers – van Flanders Investment & Trade:

1. Informeren en opleiden: toeleveren van informatie betreffende vijf belangrijke thema's van duurzaam internationaal ondernemen zijnde de productieketen, arbeid in het zuiden (omstandigheden, voorwaarden, verhoudingen), billijke prijszetting (fair trade), ondersteuning van lokale gemeenschappen (community involvement) en internationale investeringen; bij het informeren wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht met bestaande instrumenten of hulpmiddelen.
2. Begeleiden: verdieping van de thema's door het begeleiden van ondernemers die verder willen gaan bij het verduurzamen van hun internationale handelsrelaties en het met elkaar in contact brengen van de internationale ondernemers waardoor er ook voor ervaringsuitwisseling gezorgd wordt.
3. Sensibiliseren: via continue informatie en communicatie naar beide doelgroepen, sensibiliserende acties opzetten waardoor een brede basis van de Vlaamse internationale ondernemers hierover kritisch gaan nadenken en aangezet worden om ook stappen in deze richting te nemen; hiertoe worden inspirerende beste praktijken in Vlaanderen op diverse vlakken van duurzaam internationaal ondernemen gezocht. Het is meermaals aangetoond dat wat andere Vlaamse ondernemers realiseren en de wijze waarop, inspirerend werkt voor een verdere verbreding daarvan.
4. Dissemineren: verspreiden van de resultaten via diverse kanalen naar een brede basis van ondernemers toe.

Bert Boone
ESF-Agentschap

Noot

1. Deze zeven themata zijn ontwikkeling van talent; de lerende organisatie; transparantie tot bij de klant; bedrijf en buurt; bedrijfsleven en ngo's: noord en zuid verbonden; kmo's en mvo; sociale dialoog.

Geraadpleegde bronnen

Boone, B., *Kwaliteit in de praktijk. Reflecties bij het in de praktijk brengen van kwaliteit binnen organisaties*, ESF-Agentschap, Brussel, 2006, 64 pagina's.

- De Graaf, F.J., Dentchev, N.A., Heene, A., Herkströter, C.A.J., *(Maatschappelijk) Verantwoord Ondernemen. Pragmatisch bekeken*, Academia Press, Gent, 2005, 175 pagina's.
- ESF-Agentschap, *Thema-oproep Lerende Netwerken. ESF D3 Zwaartepunt 3*, april-juli 2005.
- ICDO, *Referentiekader. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in België*, 29.03.2006, 36 pagina's.
- Janssens, M. en Steyaert C., *Meerstemmigheid: Organiseren met Verschil*, Universitaire Pers Leuven, 2001, 281 pagina's.
- Leipziger, D., *The Corporate Responsibility Code Book*, Greenleaf Publishing Limited, Sheffield, 2003, 512 pagina's.
- Trivisi, Administratie Werkgelegenheid, *Stakeholder Management. Een bedrijfsgerichte verkenning*, juni 2002, 32 pagina's.
- Van Amelsvoort, P., *De moderne sociotechnische benadering. Een overzicht van de sociotechnische theorie*, ST-Groep, Vlijmen, 1999, 133 pagina's.
- Werkdocument ECWS/Trivisi II-procesbegeleiding, *Voorstel definitie 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen'*, 2004, 6 pagina's.

Coördinaten van de lerende netwerken

Duurzaam internationaal ondernemen

Aanvrager:	Kauri vzw
Partners	Flanders Investment & Trade (FIT), Sustenuto (onderaannemer)
Naam Project:	Internationaal Ondernemen
Projectcode:	05/EPD3/3.3/020
Contactgegevens contactpersoon:	De heer Peter Wollaert Kauri vzw De Fiennesstraat 77 1070 BRUSSEL Tel 02 469 41 20 – Fax 02 469 41 21 Peter.wollaert@kauri.be
Website:	www.kauri.be

KMO en MVO

Aanvrager:	UNIZO-Vorming
Partners	Bedrijvencentrum De Punt n.v., Centrum voor Economie en Ethiek, Kanaal 127, VOSEC
Naam Project:	Centre of Excellence MVO & KMO
Projectcode:	05/EPD3/3.3/016
Contactgegevens contactpersoon:	De heer Jan Boulogne UNIZO Vorming Spastraat 8 1000 BRUSSEL Tel 02 238 05 79 – Fax 02 230 93 54 Jan.boulogne@unizo.be
Website:	www.unizo.be

Sociale dialoog

Aanvrager:	HIVA – KULeuven
Partners	ABVV, ACLVB, ACV, Arbeid & Milieu vzw
Naam Project:	DIAMOND (DIALoog Maatschappelijk ONDernemen)
Projectcode:	05/EPD3/3.3/012
Contactgegevens contactpersoon:	De heer Guy Van Gyes HIVA – KULeuven Parkstraat 47 3000 LEUVEN Tel 016 32 33 30 – Fax 016-32 33 44 Guy.vangyes@hiva.kuleuven.be
Website:	www.hiva.be

Talentontwikkeling

Aanvrager:	EHSAL Europese Hogeschool Brussel
Partners	Centrum Informatieve Spelen vzw, SST vzw, UNIZO, VOKA Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen, VOV – Lerend Netwerk Vlaanderen, Vitamine W vzw en SYNTRA West
Naam Project:	COMPLEET (COMPetentiegericht Personeelsbeleid & Loopbaanontwikkeling als garantie voor (organizacionele) Efficiëntie, Effectiviteit en Tewelkstelbaarheid)
Projectcode:	05/EPD3/3.3/013
Contactgegevens contactpersoon:	Mevrouw Griet Blicck EHSAL Europese Hogeschool vzw Stormstraat 2 1000 BRUSSEL Tel 02 210 12 57 – Fax 02 210 12 76 Griet.blicck@ehsal.be
Website:	www.ehsal.be en Integratie binnen website www.mvovlaanderen.be

De lerende organisatie

Aanvrager:	Karel de Grote Hogeschool – Departement Sociaal Agogisch Werk
Partners	Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK), Resoc Antwerpen, Resoc Mechelen, Sorteercentrum Antwerpen X, Dienst Integratie Antwerpen – Districts en loketwerking Stad Antwerpen, Riso-Antwerpen vzw, ERSV Vlaams-Brabant (Resoc Halle-Vilvoorde), De acht vzw, BNCTO (Brussels Nederlandstalig Comité voor Tewelkstelling en opleiding), De Touter vzw, Hansen Transmissions, Trafuco, Tractebel Engineering, Nova Veg Logistics nv, Sint-Vincentius Ziekenhuis Antwerpen, Schoenen Torfs nv, CM Antwerpen, DHL Solutions, Tower automotive.
Naam Project:	Duurzaam Veranderen
Projectcode:	05/EPD3/3.3/018
Contactgegevens contactpersoon:	De heer Frank Rochus Karel de Grote Hogeschool – Departement Sociaal Agogisch Werk Brusselstraat 23 2018 ANTWERPEN Tel 0494 86 96 66 – Fax 03 248 49 10 Frank.rochus@kdg.be
Website:	www.kdg.be

Transparantie naar de klant

Aanvrager:	BECO België nv
Partners	VKW Kempen, 10-15 deelnemende bedrijven, Confederatie Bouw – regio Kempen, Federatie van Beschutte Werkplaatsen – afdeling Kempen, RESOC Kempen, RIC Kempen, Strategisch Plan Kempen, VDAB Turnhout, VKW Koepel, 5 MVO-koplopers uit de regio
Naam Project:	MCDO: Masterclass Duurzaam Ondernemen – Stakeholderdialoog met klanten en eigen werknemers
Projectcode:	05/EPD3/3.3/019
Contactgegevens contactpersoon:	Mevrouw Anouk Van de Meulebroecke BECO België nv Sint-Elisabethstraat 38 a 2060 ANTWERPEN Tel 03 270 16 21 – Fax 03 270 16 16 meulebroecke@beco.be
Website:	www.beco.be

Bedrijf en buurt (aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt)

Aanvrager:	VOKA – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland
Partners	Adecco, Creyff's Interim, VOKA – Kamer van Koophandel Kempen, VOKA – Kamer van Koophandel Mechelen, Provincie Antwerpen, Vitamine W vzw
Naam Project:	TRACER
Projectcode:	05/EPD3/3.3/014
Contactgegevens contactpersoon:	Mevrouw Kris Van Herpe VOKA – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland Markgrvestraat 12 2000 ANTWERPEN Tel 03 455 16 42 – Fax 03 233 64 42 Kris.vanherpe@kvkaw.voka.be
Website:	www.kvkaw.voka.be